10 anys

PaD

Panel
de Desigualtats
a Catalunya

Trajectòries i canvi social a Catalunya

10 ANYS APORTANT CONEIXEMENT ÚTIL PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

10 anys

PaD

Panel
de Desigualtats
a Catalunya

POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA ⋯ TREBALL ⋯ FORMACIÓ DE PARELLA ⋯ EDUCACIÓ ⋯ CLASSES SOCIALS ⋯ USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA ⋯ NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS ⋯ HABITATGE ⋯ TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR ⋯ JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

TRAJECTÒRIES I CANVI SOCIAL A CATALUNYA

10 ANYS APORTANT CONEIXEMENT ÚTIL PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

Agraïments
Al llarg d'aquests anys el PaD ha rebut el suport de moltes institucions. Volem mostrar el nostre agraïment al Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya; l'Obra Social "la Caixa"; l'Institut d'Estadística de la Generalitat de Catalunya; el Servei d'Estadística de la Universitat Autònoma de Barcelona; el National Educational Panel Study (NEPS) d'Alemanya; la European Science Foundation; el Household Longitudinal Study (UKHLS) de la Gran Bretanya; el projecte Education as a Lifelong Process – Comparing Educational Trajectories in Modern Societies (eduLIFE); el Research and Expertise Centre for Survey Methodology (RECSM) de la Universitat Pompeu Fabra; el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya; la Diputació de Barcelona; l'Obra Social Caixa de Catalunya; la Direcció General d'Afers Socials i Igualtat d'Oportunitats de la Comissió Europea; i l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua).

Edita
Fundació Jaume Bofill
Provença, 324
08037 Barcelona
Tel. 934 588 700
www.fbofill.cat

Amb el suport de
Obra Social "la Caixa"
Departament d'Economia i Coneixement, Generalitat de Catalunya
Idescat, Institut d'Estadística de Catalunya

Idea original
Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)

Conceptualització, realització i producció editorial
Ara Idees – Ara Llibres, sccl
www.arallibres.cat

Índex

Presentació 5

10 anys, 10 raons
El PaD, una aposta de país 8
El PaD, una eina al servei del coneixement 9
El PaD, una enquesta singular 10
El PaD, una enquesta representativa de la nostra societat 11
El PaD, una aposta per la qualitat i el rigor 12
El PaD, una enquesta que es deu a les llars que en formen part 13
El PaD, una mirada crítica sobre les desigualtats socials. 14
El PaD, una eina per a la transformació social 15
El PaD, un canvi en la cultura política 16
El PaD, nova etapa: el gir cap a l'educació 17

10 anys, 10 debats
Catalunya: societat classista o meritocràtica? 20
Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills? 22
La pobresa és només conseqüència de la crisi? 24
Tenim tots les mateixes oportunitats de participar en el mercat de treball? 26
Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones? 28
El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar? 30
Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares? 32
L'amor és cec? Els fils invisibles en la tria de la parella. 34
Quins són els nous models de convivència a Catalunya? 36
L'ús del català, avança o recula? 38

El PaD com a eina 40
L'ús social del PaD 42
Altres debats 44
Qui ha fet possible els 10 anys del PaD? 46

Trajectòries i canvi social a Catalunya, 10 anys del Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)

Deu anys no es fan cada dia, i menys en el marc d'un projecte pioner com el PaD, la primera enquesta longitudinal per a l'estudi de la societat catalana.

Quan l'any 2000 es va gestar el PaD, que va iniciar el llarg recorregut en la recollida de dades per oferir coneixement i reflexió l'any 2001, l'equip impulsor poc es pensava que un projecte tan ambiciós arribaria a fer 10 anys.

Però els hem fet, i ha estat gràcies a l'esforç sostingut de moltes entitats i persones. El de les llars del PaD en primer lloc, que ens han obert les portes any rere any, com també el de tots els investigadors que, des de l'anàlisi i el rigor científic, han sabut traduir les realitats individuals en evidència col·lectiva, amb l'objectiu de donar indicacions per a la millora del país.

El PaD (2001-2011) disposa avui d'una base de dades molt rica per al coneixement de la realitat social des de la mirada dinàmica. La mirada que fa possible verificar l'efecte causal, atribuir raó de ser al canvi social i situar-lo en la trajectòria de les persones i dels grups socials. Les dades del PaD estan a l'abast de qui vulgui analitzar-les, de forma gratuïta.

La publicació que teniu a les mans és un recull de les principals contribucions del PaD al coneixement de la societat, tant en el format de 10 debats breus, com en el de 10 vídeos (descarregables a www.paneldesigualtats.cat), en els quals es plantegen les claus del debat, les dades que ha aportat el PaD i les propostes que ens haurien d'encaminar a una societat més justa i cohesionada socialment.

A tots els que heu cregut i heu fet possible aquest projecte us trasllado el meu sincer agraïment.

Ismael Palacín
Director de la Fundació Jaume Bofill

10 anys

PaD

Panel
de Desigualtats
a Catalunya

10 anys
10 raons

1 El PaD, una aposta de país

SI VOLEM MILLORAR una societat, cal que coneguem amb rigor com viuen els ciutadans i les famílies, i com els afecten les desigualtats. Amb aquesta missió neix l'any 2001 el Panel de les Desigualtats Socials a Catalunya (PaD).

A Catalunya ja sabíem que teníem un important percentatge de pobresa, i es començaven a detectar nous trets d'aquest fenomen entre els joves, en el treball precari i en la nova immigració. També sabíem que els tipus de llars i l'emancipació dels joves estava canviant acceleradament. Però es feia difícil entendre'n les raons, com i quan es produïen aquestes desigualtats socials.

"La nostra voluntat de generar coneixement útil per a la transformació social explica aquest esforç que ens ha portat a visitar més de 10.200 persones de 3.523 llars catalanes al llarg dels últims 10 anys."

— **Isabel Vilaseca i Roca**,
presidenta de la Fundació Jaume Bofill

Els profunds canvis socials derivats de la crisi econòmica encara han fet més necessària la tasca engegada durant aquests darrers anys.

La nostra voluntat de generar coneixement útil per a la transformació social explica aquest esforç que ens ha portat a visitar més de 10.200 persones de 3.523 llars catalanes al llarg dels últims 10 anys. Així com a promoure recerques, debats i propostes de millors polítiques socials que sovint han tingut una important repercussió.

El PaD és, encara avui dia, una enquesta de país que ha permès *filmar* al llarg de 10 anys la realitat social de Catalunya. Enguany volem celebrar-ne el desè aniversari tot posant de manifest el compromís de milers de llars catalanes que, any rere any, ens han obert les portes. Sense aquesta col·laboració, aquest aniversari no hauria estat possible, i això ens enorgulleix enormement. Gràcies de tot cor. ■

2 El PaD, una eina al servei del coneixement

EN LES CIÈNCIES SOCIALS, un dels problemes més importants rau en la dificultat d'identificar i quantificar la causalitat dels fets que observem.

Pensem, per exemple, en el cas de l'associació entre l'estat de salut de les persones i la seva activitat laboral. Un treballador amb una salut precària té més probabilitat de perdre la feina, però un treballador que perd la feina també té més probabilitats que la seva salut es deteriori. Trobar una associació estadística entre malaltia i desocupació ens planteja el problema d'esbrinar quina part de l'associació es deu a estar malalt i quina a estar desocupat.

"Les bases de dades amb estructura de tipus *panel* permeten millorar el coneixement de la realitat, perquè estan pensades per establir seqüències temporals en diferents àmbits de la vida de les persones."

— **Sebastià Sarasa Urdiola**, professor de Sociologia al Departament de Ciències Polítiques i Socials de la Universitat Pompeu Fabra

Poder valorar quants casos de treballadors hi ha que deixen de treballar a causa de la salut i quants han esdevingut malalts a conseqüència de l'estrès per la pèrdua de feina, és una dada imprescindible per a científics socials i polítics que han de dissenyar intervencions per millorar el benestar.

Les bases de dades amb estructura de tipus panel permeten millorar el coneixement de la realitat, perquè estan pensades per establir seqüències temporals en diferents àmbits de la vida de les persones. I són cabdals per avaluar els efectes de les polítiques públiques, ja que permeten analitzar l'impacte de les intervencions sobre el benestar.

Des de fa anys, la majoria de països més desenvolupats compten amb aquestes enquestes. A Catalunya, el PaD de la Fundació Jaume Bofill ha estat pioner i no puc més que felicitar-ne els promotors i desitjar que continuï en benefici d'un coneixement científic més rigorós de la societat i les seves necessitats. ■

3 El PaD, una enquesta singular

EL PaD ÉS UNA ENQUESTA SINGULAR des del moment que és la primera de caràcter longitudinal per a l'estudi de l'estructura social que s'ha dut a terme a Catalunya. S'ha editat amb periodicitat anual, la qual cosa ha permès reunir un volum de dades prou important per a l'estudi de l'estructura social catalana.

Què vol dir exactament *longitudinal*? Vol dir que, a diferència del tipus d'enquestes que recullen dades d'un moment determinat del temps (com seria fer una foto), les enquestes longitudinals en recullen sobre les mateixes persones (mostra panel) en diferents moments del temps (com si féssim una pel·lícula).

"Tal vegada, una de les més grans bondats del PaD ha estat la capacitat de generar coneixement inèdit en els àmbits del treball, la pobresa, l'educació o la mobilitat social."

— **Laia Pineda Rüegg**, coordinadora general de l'enquesta PaD a la Fundació Jaume Bofill

La possibilitat de *filmar una pel·lícula* no és intranscendent, ja que permet formular preguntes de tipus dinàmic sobre les trajectòries dels individus i sobre els efectes dels canvis que es produeixen en les seves vides: com transiten els joves entre l'escola i el treball?; quines trajectòries laborals estan marcades per l'estabilitat i quines per la temporalitat crònica?; qui puja i qui baixa per l'ascensor social? Qui entra, qui surt i que es queda en la pobresa?

La possibilitat de formular preguntes noves és una condició indispensable per poder aportar, a l'ensems, respostes noves. És per això que, tal vegada, una de les més grans bondats del PaD ha estat la capacitat de generar coneixement inèdit en els seus àmbits d'estudi.

El caràcter únic d'aquesta enquesta ens hauria de fer valorar la disponibilitat d'una eina com aquesta per al coneixement de la realitat social catalana i de vetllar, com a país, per la seva continuïtat. ■

4 El PaD, una enquesta representativa de la nostra societat

EN TOT MODEL DE BONA SOCIETAT i de bon govern cal tenir estadístiques socials fiables i rigoroses. Són la base empírica necessària per als sociòlegs i altres científics socials per analitzar i explicar com és i com canvia la societat.

El PaD és un banc de dades i una enquesta longitudinal representativa de la societat catalana que ens permet desenvolupar una recerca sociològica de qualitat. La base enquestada són 2.000 llars i 4.000 individus de mitjana per onada, que són re-enquestats cada any des del 2002. Disposem de dades longitudinals que ens permeten resseguir-ne les trajectòries educatives, laborals i de vida.

"En tot model de bona societat i de bon govern cal tenir estadístiques socials fiables i rigoroses. Són la base empírica necessària per als sociòlegs i altres científics socials per analitzar i explicar com és i com canvia la societat."

— **Xavier Martínez Celorrio**, professor de Sociologia i investigador del CRIT (Universitat de Barcelona)

En coherència amb els propis canvis de composició de la societat, una part de la mostra es renova amb el temps, però manté la representativitat estadística per al conjunt de la sèrie longitudinal. Sempre existeix la possibilitat d'ampliar la mostra per fer estudis intensius sobre temàtiques i col·lectius d'interès.

La complexitat de bastir una eina com el PaD s'ha resolt des d'un esperit de millora metodològica continuada, que és fruit d'un treball cooperatiu entre els analistes i l'equip tècnic del PaD. Tot aquest esforç precursor hauria de fer possibles el reconeixement i l'homologació del PaD com a estadística oficial.

El PaD ha complert una funció pionera i precursora com a primera enquesta panel de Catalunya en el seu gènere, i única del sud d'Europa. Ha satisfet una necessitat de país des de la iniciativa civil.

Felicitats i endavant, queda molt per fer i descobrir. ■

5 El PaD, una aposta per la qualitat i el rigor

LA NECESSITAT DE TENIR EN COMPTE EL TEMPS és incontrovertible quan ens interessem per les trajectòries vitals de les persones. La dimensió temporal és un factor d'influència indiscutible en molts processos socials. Però resulta enormement dificultós abordar aquesta dimensió temporal, perquè existeixen poques bases de dades que tinguin un caràcter longitudinal, i encara és més difícil trobar-ne que recullin dades en què les mateixes persones són entrevistades any rere any.

La Fundació Jaume Bofill va impulsar el PaD, la primera enquesta longitudinal de Catalunya (i de l'Estat). Països com ara Alemanya o el Regne Unit ja comptaven amb instruments similars (GSOEP i BHPS, respectivament). El PaD s'ha convertit en una eina de recerca imprescindible per conèixer l'evolució de la població catalana en qüestions tan centrals com l'educació, l'ocupació, la protecció social o la composició familiar.

"Els equips que han desenvolupat el PaD s'han esforçat per fer-ho cada any millor, amb controls de qualitat exigents i contactant amb diferents institucions que ho poguessin corroborar."

— **Joan Miquel Verd Pericàs**, professor de Sociologia i de Mètodes d'Investigació i investigador del QUIT (Universitat Autònoma de Barcelona)

Les dades que provenen d'enquestes són sempre polèmiques. Tot sovint sabem quines variables correlacionen amb quines, però no sempre sabem el "perquè". I no sempre s'obtenen amb la cura que caldria. Però això no vol dir que no sigui possible produir dades amb rigor i unes bases metodològiques sòlides.

Els equips que han desenvolupat el PaD s'han esforçat per fer-ho cada any millor, amb controls de qualitat exigents i contactant amb diferents institucions que ho poguessin corroborar. Així, s'ha arribat a construir una base de dades imprescindible per conèixer el sentit dels canvis que s'esdevenen a la societat catalana. Felicitats... i gràcies! ■

6 El PaD, una enquesta que es deu a les llars que en formen part

QUÈ EMPENY LES LLARS a formar part del PaD? Quin valor hi troben? Us facilitem tres opinions que les llars mateixes ens han fet arribar.

"Una societat democràtica necessita investigacions fiables. (...) En els anys que hem col·laborat hem vist com els entrevistadors desenvolupaven el seu treball i nosaltres aportàvem el nostre granet de sorra: dèiem la veritat sobre allò que ens demanaven, que és la millor manera perquè la societat es conegui i la coneguin, ja que, de vegades, malauradament, es divulguen molts tòpics que no es corresponen amb la veritat. (...) Creiem que tenir una radiografia del teixit social és la millor manera de poder afrontar els problemes de la societat."

"Tenir una radiografia del teixit social és la millor manera de poder enfrontar els problemes de la societat."

— **Una llar del PaD**

"Una societat democràtica necessita investigacions fiables."

— **Una llar del PaD**

"(...) Compartir la nostra situació amb els enquestadors és una experiència molt agradable. A través de les preguntes que ens han fet, els hem explicat una mica com és la nostra vida i com ens administrem amb la nostra pensió."

"Col·laboro amb el PaD perquè entenc, des de la meva experiència acadèmica i professional, la necessitat i la dificultat de tenir accés a bons sistemes d'informació, sostenibles en el temps, amb dades vàlides i fiables, per poder fer estudis sobre la realitat social i de salut, que permetin reunir l'evidència per fer millor polítiques o intervencions. El primer any del PaD no ens imaginàvem que l'enquesta es pogués mantenir tants anys! (...) Esperem que es pugui trobar la manera de mantenir-lo, perquè els estudis longitudinals són molt valuosos per poder descriure millor la complexitat de la realitat social que ens envolta i els factors que determinen els canvis."■

7 El PaD, una mirada crítica sobre les desigualtats socials

LA CAPACITAT PER ANALITZAR EL CANVI I LES TRAJECTÒRIES a curt, mitjà i llarg termini és la principal característica del PaD.

Aquesta dimensió del PaD és especialment valuosa en el camp de la pobresa i la desigualtat, on hom disposa de poques eines per aprofundir en l'estudi com a realitat dinàmica i canviant. La situació és paradoxal: tot i que hi ha una dispersió de dades que posen l'èmfasi en l'anàlisi estàtica, estem mancats d'instruments amb capacitat explicativa de l'impacte de les polítiques en el benestar de les persones. El PaD és un d'aquests instruments. El seguiment de les

"En moments de bonança econòmica, una mirada social crítica que advertia sobre la necessitat de determinades correccions, precisament quan els indicadors de foto fixa transmetien senyals que induïen a un enganyós optimisme."

— **Salvador Busquets Vila**, economista i president de la Fundació Arrels

unitats mostrals al llarg del temps permet mesurar com les polítiques afecten el benestar de les persones.

Aquesta qualitat ha permès al PaD, en moments de bonança econòmica, una mirada social crítica que advertia sobre la necessitat de determinades correccions, precisament quan els indicadors de foto fixa transmetien senyals que induïen a un enganyós optimisme. El creixement de la riquesa no s'ha traduït en una reducció significativa de les desigualtats, i aquest element, fàcilment detectable per un estudi com el que ofereix el PaD, suposa posar en qüestió les polítiques socials fetes pels governs i aquelles que afecten educació, fiscalitat i treball.

El canvi de cicle fa més necessària una anàlisi de les causes de les desigualtats. El PaD ajuda a proporcionar dades i arguments necessaris que legitimen polítiques diferents. Sense aquestes noves polítiques, correm el perill que la desigualtat soscavi els fonaments sobre els quals s'ha assentat durant anys la convivència. ■

8 El PaD, una eina per a la transformació social

DES DELS ORÍGENS, L'ANY 1969, la Fundació Jaume Bofill ha estat persistent en la voluntat dels seus fundadors per promoure canvis socials cap a una societat més lliure i més justa. L'any 2000 començava a gestar-se el PaD i ho feia com un projecte de recerca concebut per tal d'aportar coneixement sobre les dinàmiques socioeconòmiques del país, i amb la voluntat que aquest coneixement fos útil a la transformació de la nostra societat.

Coneixement i recerca poden ser una palanca de canvi social, tot i que el coneixement no és una condició suficient per millorar la societat. Cal voluntat d'utilitzar adequadament el coneixement per part dels que tenen capacitat per dissenyar i dirigir polítiques públiques.

"Coneixement i recerca poden ser una palanca de canvi social [...]. Cal voluntat d'utilitzar adequadament el coneixement per part dels que tenen capacitat per dissenyar i dirigir polítiques públiques."

— **Jordi Sànchez Picanyol**, adjunt general al Síndic de Greuges de Catalunya. Va ser director de la Fundació Jaume Bofill en el període 2001-2010

L'any 2005, en plena bonança econòmica, les dades del PaD alertaven que a Catalunya hi havia un 18% de pobresa i que un percentatge important de famílies vivien amb un sobreendeutament bancari. Estaven anticipant part del problema social que avui viu el nostre país. Potser si els governants haguessin actuat per corregir algunes situacions que els estudis revelaven, avui la crisi social i de l'habitatge no seria tan dura per a tanta gent.

No tot el coneixement cerca la millora social, com tampoc qualsevol coneixement és útil per a aquest objectiu. Però sense un coneixement rigorós de les bases que sustenten i mouen la nostra societat, la possibilitat de transformar la realitat per fer-la millor i més justa és molt més difícil. Per això el PaD és tan valuós. ■

9 El PaD, un canvi en la cultura política

TRACTAR LA CREIXENT COMPLEXITAT de les societats modernes requereix profunditat en la investigació en ciències socials.

Fins fa ben poc, la ciència social empírica s'havia basat en dissenys d'enquestes transversals, però aquest coneixement no és suficient per a una comprensió fiable dels mecanismes de (re)producció de les estructures socials, dels processos socials en si mateixos. I el debat polític i la presa de decisions necessiten aquesta comprensió, que ha de ser-ne un ingredient essencial. En aquest sentit, els estudis de tipus panel com el PaD permeten una perspectiva de cicle

"El debat polític i la presa de decisions necessiten aquesta comprensió [dels fenòmens socials], que ha de ser-ne un ingredient essencial."

— **Dr. Hans-Peter Blossfeld**, catedràtic de Sociologia a l'Otto Friedrich University de Bamberg, Alemanya, i investigador principal del German National Educational Panel Study (NEPS)

de vida dels fenòmens socials. Una perspectiva que ha demostrat ser un mètode molt eficaç per a la identificació de les relacions substantives de causa i efecte i, per tant, per a la comprensió dels processos socials. A més, la combinació de diversos nivells d'anàlisi permet provar teories complexes sobre una multitud de preguntes cabdals sobre salut, envelliment, educació i igualtat.

El PaD ha demostrat la capacitat per complir aquesta demanda a Catalunya i ha donat respostes interessants que es corresponen amb la complexitat dels processos socials actuals. Però com que sabem que la majoria dels mecanismes socials no són estàtics —com a la física—, la comprensió dels fenòmens socials necessita una recerca contínua, capaç d'ajustar-se a les canviants normes socials, per seguir sent vàlida per a l'acció política. Per això dono un fort suport a la continuïtat del PaD i espero veure moltes col·laboracions, ja que és una peça clau en un valuós mosaic d'investigació social comparada a escala interregional i internacional. Les meves felicitacions al PaD i els millors desitjos per al futur! ■

10 El PaD, nova etapa: el gir cap a l'educació

QUAN EL 2001 LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL va posar en marxa el PaD, aquesta decisió va ser la conseqüència de la nostra voluntat d'aportar a la societat catalana una eina per conèixer i analitzar millor la seva estructura social d'una forma dinàmica i canviant, enfocada específicament a seguir l'evolució de les desigualtats internes. Això era coherent amb el nostre impuls fundacional de contribuir a la transformació social cap a una societat més equitativa i més cohesionada.

A llarg de 10 anys, s'ha anat focalitzant la nostra visió cap a un triple convenciment. L'educació és un dels instruments més importants per ajudar les persones a assolir un lloc dins de la societat i, per tant, és un potent element anivellador i un gran motor d'igualtat.

"Treballarem perquè durant els pròxims anys l'enquesta periòdica del panel intensifiqui més l'enfocament en el seguiment dels efectes de l'educació en les desigualtats i en les responsabilitats de tots els seus actors."

— **Joan Majó Cruzate**, president del Cercle per al Coneixement i membre del Patronat de la Fundació Jaume Bofill

L'educació, en alguns casos, també pot ser un instrument de manteniment de les desigualtats, si l'accés a segons quin tipus de formació específica està limitat per condicionants econòmics o socials.

Finalment, els resultats de l'educació depenen molt de la qualitat del sistema escolar i universitari, però també de les motivacions dels individus, de la implicació de les famílies i de l'entorn, que està molt influït pels grups socials als quals pertanyen i els mitjans de comunicació.

Treballarem perquè durant els próxims anys l'enquesta periòdica del panel intensifiqui més l'enfocament en el seguiment dels efectes de l'educació en les desigualtats i en les responsabilitats de tots els seus actors. ■

10 anys
PaD
Panel
de Desigualtats
a Catalunya

A **www.paneldesigualtats.cat** podeu descarregar-vos un vídeo per cada tema de debat.

Els vídeos tenen per objectiu facilitar la comprensió de la informació i servir d'eina de dinamització.

Podeu accedir directament als vídeos dels 10 Debats PaD, mitjançant la captura amb el mòbil del codi QR que trobareu a la contraportada.

1 Catalunya: societat classista o meritocràtica?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Quants catalans han pujat o baixat en l'escala social?**
- **L'ascensor social ha funcionat igual per a tothom?**

CONTEXT

En poc més de 50 anys, Catalunya ha passat de ser una societat autàrquica a ser una societat postindustrial consolidada en la qual predominen les classes mitjanes més titulades. Però, alhora, és una societat on l'estatus social de les persones és més vulnerable i precari.

Estructura de classes a Catalunya (2009)

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

ENTRE EL 1955 I EL 2009, EL **67%** DELS ADULTS CATALANS VA EXPERIMENTAR MOBILITAT SOCIAL

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

Entre el 1955 i el 2009, **el 67% dels adults catalans va experimentar algun tipus de mobilitat social**, és a dir, van moure's per l'escala social respecte del seu punt de partida. El 46% dels catalans va ascendir a una posició millor i el 21% va descendir. La resta, el 33%, tenen una pauta d'immobilitat, entre els quals el 22% conserva exactament la mateixa classe social que la que tenien els seus pares.

Les classes socials no són fixes, sinó posicions que es poden adquirir o perdre al llarg de la vida. La ubicació de les persones en una classe social o una altra es fa, sobretot, a partir de les relacions econòmiques i laborals. Per aquest motiu, en la societat, les persones tenen punts de partida desiguals.

Mobilitat social (1955-2009)

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'ASCENSOR SOCIAL
HA ESTAT MOLT ESTÈS A CATALUNYA, PERÒ NO FUNCIONA IGUAL PER A TOTHOM

Aquest alt índex de mobilitat confirma que l'anomenat 'ascensor social' ha estat molt estès a Catalunya. Però convé alertar que l'ascensor social no funciona igual per a tothom.

A les classes més altes i més baixes és on pitjor funciona l'ascensor: el 45% de les classes de directius i professionals es queden a la mateixa classe d'origen, i el 35% de les classes obreres no aconsegueixen ascendir socialment i reprodueixen la classe social dels seus pares.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Preservar la pauta de justícia meritocràtica** a través de la política pública, el sistema productiu i la societat civil.
- **Incrementar la despesa social, educativa i de beques**, tot i la situació de crisi. En el context actual, invertir en educació és del tot prioritari.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

El PaD ha permès omplir un buit de coneixement sobre la mobilitat social i la desigualtat d'oportunitats a Catalunya, i **comparar els resultats obtinguts aquí amb altres resultats de l'àmbit internacional**, un fet que no s'havia produït fins ara.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #17. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Martínez, X. i Marín, A. (2009 i 2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya*. Col. Polítiques, 71. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

2 Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Quin valor donem a l'educació dels nostres fills i filles?**
- **Quin pes té el nivell educatiu en la posició social que assolim?**

CONTEXT

Al segle XX la societat catalana viu una intensa transformació. L'any 1900, el 27% dels ocupats eren obrers industrials i més del 50% pagesos. El procés d'industrialització es fa més intens en el primer terç de segle i declina a partir dels anys noranta. En el tombant de segle, es consolida una societat postindustrial en transició cap a la societat del coneixement. L'expansió educativa és la clau d'aquest gran canvi en l'estructura ocupacional catalana.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

La societat catalana ha donat molt de valor a l'educació: el 57% dels adults majors de 25 anys tenen un **nivell educatiu superior al dels seus pares**.

57% DELS ADULTS MAJORS DE 25 ANYS TENEN UN NIVELL EDUCATIU SUPERIOR AL DELS SEUS PARES

Millora dels nivells educatius dels catalans (1955-2009)

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Tanmateix, la pobresa és una limitació molt important per millorar el nivell educatiu. Créixer en una llar pobra limita de **14 a 1** les opcions d'assolir un títol postobligatori.

Les beques per a l'estudi, que podrien tenir un efecte neutralitzador d'aquestes desigualtats d'origen, han estat escasses i poc efectives: el 2004 només **1 de cada 3** llars pobres gaudia d'alguna beca als ensenyaments bàsics.

A més, en les generacions més joves (28-38 anys), paradoxalment una de les generacions més ben formades de la història, l'educació perd la força neutralitzadora de les desigualtats i l'origen familiar torna a guanyar pes.

NOMÉS
1
DE CADA
3
LLARS POBRES GAUDIA D'UNA BECA ALS ENSENYAMENTS BÀSICS (2004)

Possibilitat d'obtenir un títol postobligatori segons la posició econòmica

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Aquest estancament de les desigualtats no és específic de Catalunya, sinó comú als països d'alta escolarització i nivell de benestar. Tanmateix, davant l'actual crisi del mercat de treball, l'educació és encara la millor aposta per evitar el descens social i maximitzar les oportunitats vitals (vegeu Debat 4).

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Activar polítiques de suport a les famílies i barris més vulnerables** per eradicar la pobresa.
- **Revisar la política de beques** per reduir el fracàs escolar i l'abandonament prematur dels estudis en els grups més desafavorits.
- **Estimular que els joves arribin fins als estudis secundaris** a partir de la revisió del model d'ensenyament secundari per fer-lo més modular, flexible i motivador.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

El PaD és l'única font estadística a Catalunya que aconsegueix reunir informació de fins a **tres generacions** d'una mateixa família, a través de l'enquesta directa a tots els membres de la llar. Això permet donar **perspectiva històrica** a la investigació social, una de les claus per comprendre el moment actual.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #17. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Martínez, X. i Marín, A. (2009 i 2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya*. Col. Polítiques, 71. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

3 La pobresa és només conseqüència de la crisi?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Quantes persones pobres hi ha a Catalunya?**
- **Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?**

CONTEXT

Quan parlem de pobresa parlem de llars que tenen un **nivell d'ingressos per sota del 60% de la renda mitjana catalana**: famílies que no tenen prou ingressos per cobrir les necessitats bàsiques.

Si durant l'**etapa de bonança econòmica** la taxa de pobresa es va mantenir estable al voltant del 18%, ara ja superem el 20%: a Catalunya 1 de cada 5 persones és pobra. Malauradament, en el context de crisi actual, res fa pensar que el nombre de pobres no continuï augmentant durant els próxims anys.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

La pobresa és una realitat canviant: per a alguns és una situació temporal, per a d'altres és una situació que s'allarga en el temps. Quins són els col·lectius amb un **risc de pobresa més alt**?

- Les **persones grans** són el grup més nombrós de pobres (32%) i amb més dificultats per sortir-ne. Majoritàriament, són persones jubilades, vídues i, sovint, dones.
- Els **joves** són un col·lectiu on la pobresa ha impactat fortament: gairebé el 19% dels pobres de Catalunya són joves. Tanmateix, són els que tenen més possibilitats de sortir-ne a mesura que consoliden la seva posició al mercat de treball.

LA CRISI HA AGREUJAT ELS NIVELLS DE POBRESA, QUE EL 2004 JA EREN DEL **18,5%**

Persones que s'han mantingut en la pobresa, per edats (2003 i 2004)

Font: Elaboració pròpia a partir d'Ayllón, S. i Ramos, X. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

1 DE CADA **3** LLARS MONOPARENTALS ÉS POBRA

- Les **famílies monoparentals**, formades per una persona sola amb infants a càrrec. Una de cada tres llars monoparentals és pobra.
- Les **dones soles** tenen un 16% més de risc de pobresa que les llars encapçalades per homes. El risc de les dones **vídues** és del 40%.
- Els **aturats** o **incapacitats laborals**, amb un risc del 51%.
- El risc de pobresa també és alt (48%) en famílies amb algun membre **inactiu** (amb invalidesa laboral, problemes de salut, jubilat o mestresses de casa).
- Les famílies d'**origen immigrant** són les que tenen més dificultats per sortir-se'n, amb un risc de pobresa del 80%.

Persones que s'han mantingut en la pobresa, per sexe (2003 i 2004)

Font: Elaboració pròpia a partir d'Ayllón, S. i Ramos, X. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Millorar les garanties de rendes** per als col·lectius en risc: per raó d'edat, incapacitat laboral o malaltia.
- **Promulgar polítiques laborals i familiars** que facilitin l'entrada de més d'un sou a la llar, especialment en les llars pobres amb aturats i ocupats de baix salari.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

El PaD aporta nova llum a l'estudi de la pobresa. Les dades longitudinals permeten saber **qui entra, qui surt i qui es queda a la pobresa**, i així buscar una millor resposta per a cada situació de pobresa.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #18. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Ayllón, S. i Ramos, X. (2008). *Dinàmica de la pobresa. Qui entra, qui surt i qui es queda a la pobresa?* Col. Polítiques, 65, capítol 1-vol I. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

TREBALL

4 Tenim tots les mateixes oportunitats de participar en el mercat de treball?

PREGUNTES DE DEBAT

- **El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?**
- **Les conseqüències de la crisi, ens afecten a tots igual?**

CONTEXT

Des de mitjan anys vuitanta i fins al 2007, Catalunya ha viscut un llarg període de creixement econòmic i de forta creació d'ocupació, superior a la mitjana espanyola i de la Unió Europea. El 2008, la situació va canviar radicalment a causa de la crisi econòmica a escala global. En només quatre anys, per exemple, l'atur s'ha triplicat a Catalunya: del 6,1% el 2007 al 18,2% a mitjan 2011.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

En època de bonança (1996-2007), la generació de riquesa conviu amb grans desigualtats socials en termes de **salaris, accés al treball i estabilitat laboral**.

Classificació percentual de població, per sexe, de millor a pitjor condició laboral

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'ATUR A CATALUNYA HA PASSAT DEL **6,1%** EL 2007 AL **18,2%** EL 2011

Les dones són molt presents en el Grup 1, caracteritzat per les condicions laborals més dures. Algunes de les desigualtats que experimenten les dones tenen a veure amb una discriminació directa i injustificada del mercat de treball, com ara tenir un salari més baix per una feina d'igual responsabilitat. Altres desigualtats, per exemple, són el corol·lari de combinar el treball laboral amb la cura de fills i el treball domèstic i familiar: el 38% de les dones treballen a temps parcial per poder conciliar el treball amb les necessitats familiars.

La crisi, a partir de mitjan 2008, **no afecta tothom igual**. Els assalariats amb més qualificació professional i educativa han tingut més seguretat laboral malgrat la recessió. El 85% han treballat de forma continuada durant els dos pri-

mers anys de la crisi econòmica. En canvi, els empleats amb menys qualificació de l'àmbit dels serveis, la indústria i la construcció han estat els més perjudicats per l'atur. Prop del 50% han passat per l'atur al llarg del 2008 i el 2009.

L'EDUCACIÓ AFAVOREIX MILLORS CONDICIONS LABORALS EN ÈPOCA DE CREIXEMENT I ES CONVERTEIX EN ESCUT PROTECTOR EN ÈPOCA DE CRISI

Persones que mantenen la feina del 2008 al 2009, per classe social

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

En l'etapa recessiva actual, **el nivell d'estudis ha demostrat ser el factor clau per conservar la feina**. Mentre que un 82% dels adults amb estudis universitaris va treballar tot l'any, dels que tenien estudis bàsics només ho va fer tot l'any el 56%.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Eradicar les desigualtats de gènere** que afecten les dones en el mercat de treball.
- **Prioritzar l'accés a les polítiques actives** a les persones que presenten situacions de gran vulnerabilitat.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

Les enquestes longitudinals com el PaD són fonts d'informació úniques per estudiar les transicions entre ocupacions i **oferir dades rellevants al disseny de les polítiques** actives d'ocupació. Sense una avaluació rigorosa de les polítiques actives que compari les trajectòries laborals dels beneficiaris amb les dels no beneficiaris, no és possible mesurar-ne l'eficàcia ni la utilitat social.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #9, #10 i #20. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Martínez, X. i Marín, A. (2009 i 2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya*. Col. Polítiques, 71. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions
- Caprile, M. i Potrony, J. (2008). *Desigualtats en el treball*. Col. Polítiques, 65, capítol 2-vol I. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

5 Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?**
- **Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?**

CONTEXT

En una societat igualitària, el repartiment del treball domèstic i familiar hauria de ser igual o similar entre homes i dones. A Catalunya les xifres mostren, any rere any, una dicotomia: la que associa el treball domèstic i familiar a les dones, i el treball productiu als homes. Quan no hi ha equitat en el punt de partida, les condicions de participació en el mercat de treball tampoc no poden ser iguals.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

Tot i que el discurs de la igualtat augmenta, el temps de treball remunerat és bàsicament masculí: el 71% dels homes treballa a jornada completa i només el 46% de les dones ho fan. Encara avui, **el treball domèstic i familiar és principalment femení**: el 19% de les dones renuncia totalment al treball mercantil per fer de mestressa de casa i més del 38% s'integra a temps parcial per poder atendre les necessitats familiars.

Les llars on hi ha un repartiment de rols igualitari, el 10% de les llars catalanes, són llars on hi ha una dona ocupada amb estudis universitaris.

Ara bé, tot i certs avenços, les tasques d'atenció a les persones dependents les fan majoritàriament les **dones**.

NOMÉS EL **22,7%** DEL TREBALL DOMÈSTIC ÉS FET PER HOMES

Repartiment del treball domèstic entre els membres de la llar

El treball domèstic és encara una parcel·la femenina.

Nota: Els percentatges sumen més de 100 perquè fan referència a una variable multiresposta.
Font: Elaboració pròpia a partir de Sànchez, C. i Llàcer, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Les generacions més joves fan més treball compartit, però la mitjana de treball domèstic entre homes i dones encara és molt desigual.

EN EL **90%** DE LES LLARS CATALANES, EL MODEL DE REPARTIMENT DEL TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR NO ÉS IGUALITARI

Participació del pare i la mare en les tasques de cura dels fills

Nota: El gràfic fa referència a les categories de resposta pare-mare, per això els percentatges no arriben a 100.
Font: Elaboració pròpia a partir de Sànchez, C. i Llàcer, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Una diferència generacional important és que ara la majoria de dones (87%) viuen la maternitat com un **parèntesi laboral**, i que hi ha hagut un canvi en l'educació de les noies, amb la **priorització del futur professional**.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Desenvolupar mecanismes conjunts des de l'Administració i el mercat per aconseguir una conciliació** real entre la vida familiar i la vida laboral.
- **Apostar decididament per una educació no sexista**, que ens permeti avançar cap a un model de societat de rols igualitaris entre homes i dones.
- **Donar valor social al treball domèstic i familiar**, ja que sense aquest no és possible la vida social ni l'educaió de les generacions futures.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

El PaD permet veure la **diferent percepció que té cada persona de la llar de la seva aportació al treball domèstic** i del paper dels altres. Aquest és un indicador molt ric i innovador. Una segona dimensió clau és el **cicle vital**, que només es pot resseguir amb dades longitudinals.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #7 i #13. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Sànchez, C. i Llàcer, H. (2005). *El repartiment del treball domèstic i familiar*. Col. Polítiques, 46, capítol 5-vol I. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

6 El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya?**
- **Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?**

CONTEXT

En els darrers anys, a Catalunya, hi ha hagut una intensa activitat constructora i **els preus dels habitatges, tant de lloguer com de compra, s'han doblat o, fins i tot, triplicat**. Per això, moltes famílies han tingut dificultats per pagar els lloguers, i les que han comprat o reformat un habitatge s'han hagut d'endeutar durant molts anys.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

La gran majoria de la població catalana té l'habitatge en propietat: el **83%** de les llars. Si bé el 47% de la població catalana ja té el seu habitatge totalment pagat, entre l'any 2001 i 2005 el nombre d'hipoteques a Catalunya gairebé es va doblar, i **la població de 35 a 49 anys és la que més s'ha endeutat**.

El preu mitjà de les quotes de les hipoteques ha crescut un 68% entre el 2001 i el 2009 i també el nombre d'anys per amortitzar-les: de 19 a 26 anys de mitjana. La novetat dels darrers anys és que **l'endeutament** per la compra de l'habitatge és molt més gran del que ho havia estat per les generacions anteriors.

83%

DE LES LLARS CATALANES TÉ L'HABITATGE EN PROPIETAT

L'opció pel lloguer és molt minoritària: només el **17%** de les llars catalanes, la majoria de les quals són persones joves. En la mateixa etapa, el preu del lloguer s'ha encarit un 135%.

Llars que estan de lloguer, per edat dels llogaters

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'opció del lloguer per a la majoria de joves és transitòria, ja que compren un habitatge quan tenen els mitjans disponibles. Sí que és una opció permanent per a les famílies amb menys recursos.

Encariment del preu mitjà de les hipoteques i els lloguers (2001-2009)

EL 2009, EL
44%
DE LES LLARS CATALANES ASSEGUREN QUE ARRIBEN A FINAL DE MES AMB DIFICULTATS

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'actual situació de crisi, amb incertesa laboral permanent, genera problemes a moltes llars, que han de pagar molts diners d'hipoteca o lloguer. El 2009, el **44%** de les llars catalanes assegurava que arribaven a final de mes amb dificultats o moltes dificultats. Aquesta xifra s'eleva a un 58% en les generacions més joves, de 16 a 49 anys.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Ampliar l'oferta d'habitatges de lloguer a preus protegits**, per garantir l'accés a l'habitatge dels que no poden assumir els preus que té el mercat lliure.
- **Promoure mecanismes de protecció social** per a aquelles famílies que no poden fer front als costos de l'habitatge, sobretot si tenen a càrrec infants o persones dependents.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

La mirada longitudinal permet resseguir **les estratègies familiars en relació amb l'habitatge**: veure en quin moment s'opta pel lloguer o la compra, com varia el pes que suposa l'habitatge per a l'economia familar, o quines decisions es prenen quan aquesta ja no en pot assumir els costos.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #6 i #16. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Bosch Meda, J. (2008). *L'habitatge a Catalunya*. Col. Polítiques, 65, capítol 5-vol II. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

7 Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

PREGUNTES DE DEBAT

- **En quin moment s'emancipen els joves?**
- **Amb el pas del temps, ha canviat el patró d'emancipació?**

CONTEXT

La joventut es pot entendre com el procés d'acumulació progressiva dels mitjans per accedir a la vida adulta: aconseguir una llar independent, tenir autonomia financera i consolidar relacions personals separades de les de la família d'origen.

Actualment, de mitjana, la joventut s'allarga fins als **39 anys**. Això indica fins a quin punt s'ha endarrerit el procés d'emancipació d'una part significativa de la població catalana en comparació de l'edat d'emancipació dels seus pares.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

Entre els 25 i els 29 anys, la meitat dels joves catalans s'han emancipat (**49%**). Però no és fins als 40 anys que ho han fet la gran majoria (**95%**). L'opció majoritària en el moment de marxar de la llar dels pares és per anar a viure en parella, als 29 anys, el **43%**.

Població de 15 a 39 anys, segons la situació de convivència

Font: Elaboració pròpia a partir de Miret Gamundi, P. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

ALS **34** ANYS, ENCARA HI HA UN **26%** DELS JOVES QUE VIUEN AMB ELS PARES

Hi ha una relació molt important entre **emancipació, estudis i renda**. La probabilitat d'estar emancipat és proporcional al que es guanya. Per exemple, a partir de 2.100 € al mes, hi ha un 90% de probabilitats d'emancipació. Ara bé, són molt pocs els joves que perceben aquests sous. Això fa que, encara que un 72% dels joves de 25 a 29 anys treballi, només el 49% estigui emancipat.

El salt més important d'anar a viure amb la parella es fa entre els 25 i els 34 anys: als 34, el 66% dels joves estan emancipats i viuen en parella, però encara hi ha un 26% que viu amb els pares.

Transició de l'emancipació

LA MAJORIA DE JOVES VAN A VIURE EN PARELLA ENTRE ELS **25** I ELS **34** ANYS

Font: Elaboració pròpia. Fundació Jaume Bofill.

Estudiar també retarda el moment de deixar de viure amb els pares. Als 24 anys, el 24% dels joves encara estudia i no té ingressos que li permetin l'emancipació, i el 17% combina estudis i treball, una situació que no sol donar prou ingressos per poder emancipar-se.

Les dones formen parella entre dos i tres anys abans. En contra de l'emancipació de les dones, hi juguen les **desigualtats de gènere**: les dones tenen menys probabilitats que els homes de treballar i més probabilitats de guanyar menys.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Incrementar l'oferta d'habitatge amb lloguers protegits**, per facilitar l'emancipació dels joves que, ja sigui per motius d'estudi, ja sigui per ingressos baixos, no es poden emancipar.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

Les dades del PaD aporten informació del passat de les persones més grans de la mostra. Això permet **comparar la joventut de generacions diferents** i poder entendre per què l'edat d'emancipació dels pares s'ha retardat tant en les últimes generacions de joves catalans.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #5 i #15. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Miret Gamundi, P. (2005). *Una visió de la joventut a Catalunya*. Col. Polítiques, 46, capítol 3-vol II. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

8 L'amor és cec? Els fils invisibles en la tria de la parella

PREGUNTES DE DEBAT

- **Com escollim la nostra parella?**
- **És l'atzar el que fa que dues persones es trobin o hi intervenen altres factors?**

CONTEXT

Tot i que s'estan creant nous models de convivència, **viure en parella** és la pràctica més habitual entre els catalans. Però quan trobem parella, poques vegades ens preguntem si hi intervé només l'atzar o altres mecanismes socials.

Les dades permeten afirmar que la tendència majoritària és la d'aparellar-nos amb els nostres semblants, fet que desfà tòpics com ara el de la ceguesa de l'amor.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

Viure en parella és, a partir de la trentena, la pràctica més habitual de convivència dels catalans: el **75%** dels catalans viu en parella.

75%
DELS CATALANS VIUEN EN PARELLA

Viure en parella

Font: Elaboració pròpia. Fundació Jaume Bofill.

Més enllà de l'atzar, hi ha factors que condicionen la tria de parella:

- **L'edat**. La majoria de parelles té edats molt similars: entre zero i tres anys de diferència, i l'home és, generalment, més gran. Els casos en què l'home és més jove que la dona són minoritaris: només en el 10% de les parelles, l'home és entre un i tres anys més jove; si parlem de més de tres anys, l'índex baixa fins al 4%.

- **El nivell d'estudis**. Cal parlar d'homogàmia educativa: el **70%** de parelles tenen un nivell d'estudis igual o molt similar. En el **46%** dels casos, tots dos membres tenen el mateix nivell d'instrucció. Les parelles de generacions més grans

tendeixen a tenir majoritàriament estudis primaris, i les generacions més joves, estudis superiors.

- **El lloc d'origen**. Parlem d'endogàmia, ja que el **77%** de les parelles a Catalunya comparteix un mateix origen geogràfic. D'aquestes, en el 61% dels casos tots dos membres són nascuts a Catalunya; en el 14%, tots dos són nascuts a la resta de l'Estat, i en un 2,5%, són nascuts a l'estranger. Només un 23% de parelles estan formades per membres amb orígens geogràfics diferents.

77%
DE LES PARELLES TENEN EL MATEIX ORIGEN GEOGRÀFIC

Formació de parelles en funció de l'origen geogràfic (2001-2005)

Font: Elaboració pròpia a partir de Miret, P. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

- **Models de parella**. El més habitual és el de parella amb **rols complementaris**: l'home treballa a jornada completa i la dona és mestressa de casa. Aquest model és propi de les generacions més grans. Entre les generacions més joves hi ha un canvi lent cap al model de **rols igualitaris**.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

El fet que des del PaD s'enquestin tots els individus majors de 15 anys de la llar permet **contrastar les característiques de cada membre de la parella** i fer una **mirada inèdita** fins ara. Aquest és el cas de l'estudi de l'homogàmia i l'endogàmia de les parelles a Catalunya.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #12. [**PDF**] www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Miret, P. (2008). *Convivència en parella i formació d'unions a Catalunya: homogàmia i endogàmia conjugal.* Col. Polítiques, 65, capítol 7-vol. II. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

9 Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Com és avui el model típic de llar catalana?**
- **Han emergit noves formes de convivència a Catalunya?**

CONTEXT

Des dels anys vuitanta, profundes transformacions socials i econòmiques han afectat l'estructura de les llars catalanes. La **legalització del divorci** és la clau de volta que flexibilitza i diversifica les llars i les famílies. Es trenca un itinerari lineal que començava amb el matrimoni i acabava amb la defunció d'un cònjugue, i desemboca en una barreja entre llars tradicionals i noves formes de convivència.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

Entre les noves formes de convivència hi ha les llars monoparentals i reconstituïdes. Les **llars monoparentals** són llars amb un sol dels progenitors: una mare sola amb fill(s) o un pare sol amb fill(s). Les **llars reconstituïdes** estan formades per una parella i almenys un fill nascut d'una unió precedent.

39,5%
DE LES LLARS CATALANES ESTAN FORMADES PER UNA PARELLA AMB FILLS

Tipologia de llars a Catalunya (2007)

Font: Elaboració pròpia a partir de López, C. (2012) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Tot i que l'increment de **separacions i divorcis** genera canvis importants i fa emergir llars monoparentals i llars reconstituïdes, hi ha altres aspectes que incideixen en els nous tipus de llars:

- L'**envelliment de la població** ha estat un factor clau de l'increment del nombre de llars de parelles sense fills o llars dites de niu buit.

23%

DE LES LLARS CATALANES EL FORMEN PERSONES QUE VIUEN SOLES

- La **fecunditat tardana** ha impactat en el nombre de llars unipersonals o de parelles sense fills. També cal considerar la **solteria** entre els homes.
- L'arribada en massa de **població extracomunitària** ha incrementat les llars extenses i múltiples.

Com a tendència general, cal parlar de **desfamiliarització de les llars catalanes** mentre guanyen pes noves formes de convivència i el viure en solitari.

Llars monoparentals majoritàriament femenines

Font: Elaboració pròpia a partir de López, C. (2012) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

La tipologia de llars no es distribueix de manera homogènia pel **territori**. Aquesta mirada, la del territori, és molt rellevant des del punt de vista de la política local, ja que té afectació sobre l'habitatge, els serveis i el benestar.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Revisar les polítiques de suport familiar**, encara poc sensibles a les necessitats que es deriven dels nous tipus de llar.
- **Adequar les polítiques locals a partir del mapa territorial** de les noves formes de convivència.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

La periodicitat anual del PaD permet renovar la radiografia demogràfica any rere any. **La perspectiva longitudinal obre les portes a l'estudi de l'evolució i del canvi** en les llars catalanes, una mirada fins ara inèdita a causa de la inexistència de dades d'aquest tipus.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- López, C. (2012). *Nous comportaments residencials a les llars catalanes*. Col. Informes Breus, 36. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

10

USOS LINGÜÍSTICS

L'ús del català, avança o recula?

PREGUNTES DE DEBAT

- **Fem servir la mateixa llengua en els àmbits públics i privats?**
- **Hi ha conflicte lingüístic entre catalanoparlants i castellanoparlants?**

CONTEXT

Les diverses onades migratòries provinents de la resta de l'Estat i la persecució política de la llengua al llarg de la història han provocat que la realitat sociolingüística catalana sigui força complexa. El fet que Catalunya es divideixi en **dos grans grups lingüístics** amb els mateixos efectius demogràfics (43,3% de catalanoparlants i 43,4% castellanoparlants), reflecteix la importància de la immigració castellanoparlant dels anys seixanta i la difícil integració lingüística de les segones generacions.

QUÈ ENS DIUEN LES DADES?

A Catalunya hi ha quatre grups lingüístics: els que afirmen que la seva llengua és el català (**catalanoparlants**), els que s'identifiquen amb el castellà (**castellanoparlants**), els que s'identifiquen tant amb el català com el castellà (**bilingües**) i els que s'identifiquen amb altres llengües.

43,3% DELS CIUTADANS PARLA CATALÀ I EL **43,4%** CASTELLÀ

Grups lingüístics a Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de Fabà i Prats, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Pel que fa als **usos lingüístics** en diferents contextos, els catalanoparlants s'expressen majoritàriament en català, tot i que l'ús del català baixa en contextos més públics com són l'escola o la feina. Els castellanoparlants i els bilingües, en canvi, segueixen la pauta contrària: en els **àmbits més públics** fan més ús del català, mentre que en els **àmbits privats** (llar, amics, veïns...) utilitzen més el castellà.

Ús del català segons l'àmbit

Font: Elaboració pròpia a partir de Fabà i Prats, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

17%

DE PERSONES QUE PARLAVEN CASTELLÀ AMB ELS PARES ARA PARLEN CATALÀ AMB ELS FILLS

Si ens aturem en l'**ús intergeneracional**, hi ha una dada esperançadora per a la pervivència del català: el 17% de les persones que parlaven castellà amb els seus pares parlen català amb els seus fills. Això vol dir que a Catalunya hi ha una **substitució lingüística intergeneracional a favor del català**.

Aquesta atracció del català es dóna entre tots els grups socials, des del punt de vista de l'edat o del lloc de naixement, o de la identificació nacional i el vot declarat.

PROPOSTES PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

- **Identificar i preservar els models que han fet possible la convivència** de dues comunitats lingüístiques sense enfrontaments. La cohesió i la pau socials són fruit d'esforços compartits des de molts àmbits de la societat catalana.

QUIN HA ESTAT EL VALOR DIFERENCIAL DEL PaD?

Les dades del PaD permeten filar molt prim i analitzar l'**ús de les llengües diferenciant-ne progenitors, germans, parella i fills**. Aquesta mirada permet copsar si es produeix algun canvi lingüístic entre generacions i, per tant, saber si l'ús del català avança, es manté o retrocedeix.

PER A MÉS INFORMACIÓ

- Col·lecció Tríptics PaD #8 [**PDF**]: www.obdesigualtats.cat/ResultatsPrincipals
- Fabà i Prats, A. (2011). *Les llengües a Catalunya*. Col. Informes Breus, 33. Fundació Jaume Bofill. [**PDF**] www.fbofill.cat/publicacions

El PaD com a eina clau per a la Catalunya del demà

ENQUESTA

El PaD és una enquesta longitudinal que des del 2001 aporta coneixement sobre trajectòries vitals i canvis socials per estudiar les desigualtats i condicions de vida de la societat, amb èmfasi en les dinàmiques educatives.

Les bases de dades longitudinals són infraestructures clau en ciències socials, equivalents als laboratoris en ciències naturals. Catalunya disposa d'una gran base de dades d'aquestes característiques, única al sud d'Europa.

1 Enquesta **panel**, a les mateixes persones cada any

Informació per a l'estudi del canvi social i de processos causals complexos.

- Seguiment de 10.279 persones i 3.523 llars en 10 anys.
- Possibilitat d'anàlisi intergeneracional i intrageneracional.

2 **Longitudinal**, perspectiva evolutiva i del canvi social

Fonamentació científica a la diagnosi i a l'avaluació de l'acció política.

- Els governs aposten per les grans bases de dades longitudinals com a vehicle del coneixement científic avançat que alimenta una millor acció política.
- Analistes i polítics poden estimar els impactes d'una política en diferents escenaris i retre comptes de les polítiques impulsades.

3 **Canvi social**: desigualtats, treball, conciliació, educació...

Ampli abast de continguts per poder fonamentar les necessitats del país a partir de la recerca social.

- Gran abast temàtic.
- Focus en l'educació: 41% del qüestionari des del 2012.
- Possibilitat de creuaments i inferències en molts àmbits de la vida.
- Doble perspectiva objectiva/subjectiva.
- Doble unitat d'anàlisi llar/individu.

10 anys

Pa

Panel
de Desi
a Catalu

4 Representativa del **país**, més de 50.000 enquestes

Representativitat estadística per a l'àmbit català i també a les demarcacions de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona.

- Disposa d'un equip d'enquestació consolidat i altament format.
- Enquestació amb el sistema CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing).
- Conveni de col·laboració amb l'Idescat; procediment estadístic validat pel Servei d'Estadística de la UAB, i assessorament metodològic del Research and Expertise Centre for Survey Methodology (RECSM).

5 Anual, gran volum de **dades** per a la recerca

Dades a l'abast per a finalitats de recerca de manera gratuïta.

- Matrius de dades individuals per onades (678 variables de mitjana).
- Matrius de dades de llar per onades (218 variables de mitjana).
- Matrius longitudinals harmonitzades individuals i de llar per totes les onades.
- 8 onades disponibles (del 2001 al 2009). Resta de dades en depuració.

6 **Comparabilitat** amb fonts internacionals

Comparació de la pròpia realitat amb la d'altres societats. Permet la construcció d'indicadors comparables en cada àmbit clau de l'estructura social.

- Sistema d'indicadors: treball, educació, pobresa, llengua, etc.
- Treball relacional amb altres panels i participació en estudis comparats com Edulife, Education as a Lifelong Process, de l'Institute for Longitudinal Educational Research (INBIL).
- Col·laboració amb el CNEF, Cross-National Equivalent File, de la Cornell University (Estats Units).

aD

gualtats
unya

BASAR L'ACCIÓ EN EL CONEIXEMENT

El nostre futur com a societat està lligat a la capacitat d'integrar la ciència en la societat i de vincular els resultats obtinguts per la recerca en la presa de decisions, el disseny i l'avaluació de de les polítiques públiques.

Aconseguirem superar aquest repte?

Per a més informació de qualsevol aspecte: **www.paneldesigualtats.cat**

L'ús social del PaD

Les dades del PaD han estat demanades per investigadors d'arreu del país, així com de l'Estat espanyol i de l'àmbit europeu.

CATALUNYA

Universitats

Universitat de Barcelona

- Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials
- Departament de Sociologia i Anàlisi de les Organitzacions
- Departament de Teoria Econòmica
- Departament de Geografia Humana
- Grups de recerca:
  - Centre d'Anàlisi Econòmica i de la Política Social (CAEPS)
  - CRIT (Creativitat, Innovació i Transformació Urbana)

Universitat Autònoma de Barcelona

- Departament de Sociologia
- Departament d'Economia i Història Econòmica
- Departament d'Economia Aplicada
- Departament de Ciència Política i de Dret Públic
- Departament d'Antropologia
- Grups de recerca:
  - Grup de Recerca sobre Migracions. Centre d'Estudis Demogràfics (CED)
- Institut d'Estudis del Treball (IET).
- QUIT (Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball)
- Institut d'Anàlisi Econòmica (campus UAB)
- Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP)

Universitat Pompeu Fabra

- Doctorat "Política i Societat"
- Màster en Ciències Polítiques i Socials
- Departament Ciències del Treball
- Departament d'Economia i Empresa
- Departament de Ciències Polítiques i Socials
- Grups de recerca:
  - EDUREDU
  - GREDS-EMCONET (Grup de Recerca Desigualtats en Salut. Employment Conditions Network)
  - Centre de Recerca en Economia i Salut

ESPANYA

- **Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS)**
- **Fundación Juan March. Centro de Estudios Avanzados en Ciencias Sociales**
- **Universidad Carlos III (Madrid). Departamento de Economía**
- **Universidad de Granada. Facultad de Ciencias Políticas y Sociología**
- **Colectivo IOÉ**

Universitat Politècnica de Catalunya
· Màster en Estadística

Universitat de Girona
· Departament d'Economia
· Departament d'Empresa
· Facultat d'Econòmiques i Empresarials
· Grup de Treball d'Inclusió Social

Universitat Rovira i Virgili
· Facultat de Ciències Econòmiques

Universitat d'Estiu UIMP (Universitat Internacional Menéndez Pelayo)

Administració

· **Direcció General d'Habitatge, Generalitat de Catalunya**
· **Observatori Econòmic de Ponent, Generalitat de Catalunya**
· **Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya**
· **Institut Català de les Dones**
· **Agència de Salut Pública de Barcelona**
· **Consorci per a la Normalització Lingüística**

Agents socials

· **UGT-Catalunya**
· **Fundació BCN Formació Professional**
· **Fundació CIREM**
· **Fundació del Món Rural**
· **Fundació Pi i Sunyer**
· **Col·legi de Sociòlegs i Politòlegs de Catalunya (COLPIS). Màster TISA (UAB/UB/COLPIS)**
· **Centre d'Estudis de "la Caixa"**
· **Servei d'Estudis de Caixa Catalunya (Observatori de la Pobresa)**
· **TV3**

EUROPA

· **European University Institute (Department of Economics of Firenze), Itàlia.**
· **Social Dimensions of Health Institute-University of St Andrews, Escòcia.**
· **University of Sussex, Anglaterra**
· **Otto-Friedrich-Univesität Bamberg, Alemanya**

Altres debats

Al llarg dels 10 anys de l'enquesta PaD s'han publicat nombrosos estudis i informes en els quals s'han analitzat les dades del PaD en profunditat. Seguidament us fem algunes recomanacions:

MOBILITAT SOCIAL. *Educació i mobilitat social a Catalunya* és una anàlisi de la desigualtat d'oportunitats que explota les dades de les diferents onades del PaD. La mobilitat del període 1955-2005 dibuixa una Catalunya amb alta mobilitat social i un augment significatiu de la fluïdesa en detriment del classisme. **L'actualització amb dades de l'any 2009 confirma** i, fins i tot, amplia els índexs de mobilitat, i assenyala **l'educació com a principal factor de reducció del classisme d'origen.**
Martínez, X. i Marín, T. (2010, 2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya.* Col. Polítiques, 71, vol. I i II.

TREBALL. Aquest informe recull els resultats de l'anàlisi de les dades sobre treball del PaD dels anys 2001-2007, així com les conclusions del seminari europeu d'avaluació de les polítiques actives d'ocupació a Catalunya. També assenyala la incidència que tenen alguns factors per a una millor situació laboral: una llarga experiència laboral, estar ocupat, exercir tasques directives o tècniques, o tenir un contracte indefinit. **Els resultats contradiuen la idea de la precarietat com una fase transitòria en el cicle vital i associada a la joventut.**
Caprile, M. i Potrony, J. (2010). *Mercat de treball i polítiques actives d'ocupació.* Col. Informes Breus, 30.

LLENGUA. En aquest informe s'analitza la situació lingüística de la Catalunya dels inicis del segle xxi. Ofereix dades sobre la llengua d'identificació, l'ús lingüístic en diferents espais (llar, amistats, veïnat, etc.), la llengua familiar i el conflicte lingüístic. **Inclou un ampli i poc conegut apartat sobre llengua i política.**
Fabà i Prats, A. (2010). *Les llengües i la cultura política dels catalans.* Col. Informes Breus, 33.

IMMIGRACIÓ. S'hi analitzen les opinions i actituds dels catalans envers la immigració a partir de la cinquena onada del PaD, i es comparen amb les enquestes del CIS (1993-2008). Hi ha una trama d'actituds complexes, amb una majoria de catalans que creuen que hi ha una immigració excessiva i partidària de supeditar l'entrada d'estrangers a l'obtenció de contractes de treball. Hi ha un suport majoritari al fet que els immigrants tinguin una àmplia gamma de drets i accés als serveis públics.
Méndez Lago, M. (2009). *L'opinió dels catalans sobre la immigració.* Col. Informes Breus, 25.

USOS DEL TEMPS. Els usos que les persones fan del temps donen una visió de les desigualtats socials i permeten aprofundir en el coneixement dels mecanismes que les generen. Els usos dels temps no són ni naturals ni casuals, sinó el resultat de les relacions de poder subjacents en la societat. **El gènere, la classe i l'edat són factors que condicionen les oportunitats d'accés als temps socials i al benestar quotidià.**
Moreno, S. (2008). *Els usos del temps a Catalunya*. Col. Polítiques, 65, capítol 4, vol. I.

SALUT. L'anàlisi recull els resultats més significatius de les tres primeres edicions de l'enquesta sobre l'estat, els problemes i l'evolució de la salut, la cobertura sanitària, les despeses relacionades amb la salut i la cura dels altres. Les dades disponibles **mostren les desigualtats que es produeixen entre els grups socials.**
Sànchez, C. (2008). *Les desigualtats socials i la salut*. Col. Polítiques, 65, capítol 6, vol. II.

POBRESA. A Catalunya, al costat del progrés econòmic de bona part de la societat catalana, hi ha **una realitat persistent, la pobresa**, que es manifesta amb formes complexes i variades. A banda de la pobresa associada a la vellesa i a la inactivitat, hi ha noves formes vinculades als efectes de l'atur i a l'empitjorament de les condicions de treball. A l'informe, també s'analitzen els índexs de privació bàsics de les llars catalanes: consum i habitatge.
Mercader, M.; Ayllón, S. i Ramos, X. (2005). *La pobresa a Catalunya: pobresa monetària i privació a Catalunya a principis del segle XXI*. Col. Polítiques, 65, capítol 1, vol. I.

CLASSES SOCIALS. Es mostren les desigualtats socials en les condicions de vida de la població catalana a partir de les classes socials. Els resultats de la recerca mostren la pervivència de la classe mitjana propietària, la classe mitjana assalariada i la classe treballadora com a grups centrals. També es mostren els **canvis que s'han produït en les condicions de vida de cada classe i les diferències que subsisteixen.**
Sànchez, C. i Quintana, N. (2005). *Les classes socials a Catalunya: desigualtats en les condicions de vida dels grups socials*. Col. Polítiques, 46, capítol 2, vol. I.

Títols editats per la Fundació Jaume Bofill i disponibles a: [**PDF**] **www.fbofill.cat/publicacions**

Qui ha fet possible els 10 anys del PaD?

LES LLARS DEL PaD

La peça més important d'aquest projecte són **les llars** que participen en l'enquesta i que, un cop l'any, contesten de forma voluntària les preguntes del PaD. Des de l'any 2001 (1a onada del PaD), 3.944 llars de tot Catalunya i 10.259 individus han participat en una o més onades de l'enquesta. A totes i cadascuna d'elles, moltes gràcies per confiar en nosaltres.

Nombre de llars, per província (2001-2011)

ELS ENQUESTADORS DEL PaD

La segona baula fonamental d'aquest projecte són **els enquestadors** del PaD. Al llarg de tots aquests anys, 382 enquestadors han realitzat enquestes al PaD. Ells són els que es posen en contacte amb les llars, els que els expliquen el projecte i reforcen, any rere any, el sentit de participar-hi. A tots ells volem traslladar-los el nostre més sincer agraïment per la bona feina feta.

Nombre d'enquestes realitzades, per província (2001-2011)

L'EQUIP DEL PaD

L'equip tècnic del PaD, que treballa des de la Fundació Jaume Bofill a Barcelona, concentra els seus esforços en el disseny dels qüestionaris, la gestió del treball de camp, el seguiment i reforç de la mostra, la depuració de les dades per a la seva explotació, l'impuls de l'anàlisi del PaD i la difusió dels principals resultats de les recerques.

L'equip actual del PaD consta de 6 persones. Tanmateix, cal recordar les valuoses aportacions de l'Hug Llàcer, la Laura Puerto, l'Àngels Llorens, la Maria Ona Sanmartí, l'Anna Pujol, en Juli Carrere, en Jep Jorba i en Jordi Sadurní, que durant aquests 10 anys també han format part de l'equip del PaD.

L'equip de PaD

FOTO: BERNAT JOYAL

D'esquerra a dreta: Laura Morató, Anna Tarrés, Meritxell Argelagués, Laia Pineda, Mercè Mauri i Carla Domínguez

ELS COL·LABORADORS DEL PaD

Els 10 anys del PaD s'han beneficiat de nombroses col·laboracions en els seus aspectes tècnics i metodològics tant des de Catalunya com des de l'àmbit internacional.

El PaD ha comptat amb assessoraments experts per a l'orientació dels continguts dels seus qüestionaris, amb recomanacions per al treball de camp, amb importants referents metodològics per a la depuració de les dades i amb el suport inestimable dels investigadors que n'han analitzat les dades.

Per totes aquestes aportacions volem traslladar el nostre agraïment a:

Programes informàtics: Xavier Garriga, Robert Gil, Enric Sanchís, Jordi Cantenys. **Estudiants en pràctiques:** Onditz Portabella, Laura Cabeza, Marc Espinosa, Beatriz Garcia, Alejandro Aparicio, Marina Masclans, Lourdes Pretel, Jordi

Mas, Àlex Ventura. **Assessoraments metodològics i estadístics:** Lluís Sàez, Marc Sàez, Llorenç Badiella, Ester Boixadera, Willem Saris, Diana Zabala, Elisenda Vila, Núria Brunsó, Yan Hong Chen, Josep Maria Martínez, German Loewe. **Depuració i codificació de dades:** Dolors Martos, Marta Oller, Lola Robles, Sònia Olmeda, Núria Quintana, Helena Bosch, Cristina Gómez, Agnès Pagès, Anna Picas. **Continguts dels qüestionaris:** Albert Recio, Quim Casal, Magda Mercader, Xavier Ramos, Germà Coenders, Sara Ayllón, Xavier Vilà, Albert Fabà, Teresa Torns, Joan Costa, Joffre López, Carme Borrell, Carme Valls, Lluís Flaquer, Pepe Adelantado, Maite Montagut, Anna Alabart, Josep Gonzàlez Calvet, Àngel Mir, Josep Miquel Garcia, Joan Vidal, Paula Adam, Maria Caprile, Jordi Potrony, Sara Moreno, Xavier Bonal, Xavier Martínez, Antoni Marín, Jordi Bosch, Pau Miret, Cristina López, Mònica Nadal, Mònica Méndez, Mª José Hierro, Màrius Martínez, Gerard Ferrer, Rafa Merino, Pau Marí-Klose, Lluís Ortiz.

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

També traslladem el nostre agraïment al patronat i la direcció de la Fundació Jaume Bofill per creure en el valor de construir una base de dades extensa com el PaD que possibiliti el coneixement de la societat catalana en les seves múltiples facetes.

I també per destinar una part dels seus recursos a editar, any rere any, una nova onada del PaD. Per impulsar l'anàlisi de dades des de la mateixa FJB i per la seva voluntat de cedir-les gratuïtament a tota la comunitat científica catalana i del món.

AGRAÏMENTS ESPECIALS

Finalment, volem traslladar el nostre agraïment especial a l'equip que va idear i impulsar el PaD entre els anys 2000 i 2001: Jordi Sànchez (director de la FJB i del PaD de l'any 2001 al 2010), Marta Masats (responsable de les estadístiques socials de l'Idescat), Cristina Sànchez (directora de continguts del PaD entre la 1a i la 3a onada, professora titular de Sociologia a la UDG), Oriol Molas i Eva Coronado (directors metodològics a la 1a onada del PaD, directors de Gaps).

A Heather Laurie i Johnathan Gershuny i l'equip del BHPS (Gran Bretanya), a Hans Bay (director del SFY a Dinamarca) i a Hans-Peter Blossfeld, Jutta von Maurice i la resta de l'equip de NEPS (Alemanya) per la seva acollida i assessorament en enquestes panel.

POBRESA TREBALL FORMACIÓ DE PARELLA EDUCACIÓ CLASSES SOCIALS USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS HABITATGE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

POBRESA TREBALL FORMACIÓ DE PARELLA EDUCACIÓ CLASSES SOCIALS USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS HABITATGE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

10 anys

PaD

Panel
de Desigualtats
a Catalunya

POBRESA TREBALL FORMACIÓ DE PARELLA EDUCACIÓ CLASSES SOCIALS USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS HABITATGE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA TREBALL FORMACIÓ DE PARELLA EDUCACIÓ CLASSES SOCIALS USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS HABITATGE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR JOVENTUT I EMANCIPACIÓ
POBRESA TREBALL FORMACIÓ DE PARELLA EDUCACIÓ CLASSES SOCIALS USOS LINGÜÍSTICS A CATALUNYA NOUS COMPORTAMENTS RESIDENCIALS HABITATGE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

TRAJECTÒRIES I CANVI SOCIAL A CATALUNYA
10 ANYS APORTANT CONEIXEMENT ÚTIL PER A UNA SOCIETAT MÉS JUSTA

10 anys PaD

Panel de Desigualtats a Catalunya

En aquestes pàgines trobareu elements per al debat sobre la societat catalana en què vivim. La publicació també mostra quina és la realitat i el potencial del Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD), l'eina que ha fet possibles les recerques que s'hi exposen. El PaD és una enquesta longitudinal per a l'estudi de les desigualtats i les condicions de vida de la societat catalana, amb èmfasi especial en les dinàmiques educatives. Les temàtiques de debat són: la mobilitat social; l'educació; la renda; el treball mercantil i el treball domèstic; l'habitatge; la joventut i l'emancipació; les formes de convivència, i la llengua.

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

La Fundació Jaume Bofill és una entitat privada sense ànim de lucre que vol afavorir el coneixement crític de l'entorn per contribuir a la seva transformació fins a assolir una societat més justa on les desigualtats hagin estat eradicades.

www.fbofill.cat

INSTITUCIONS COL·LABORADORES

Obra Social "la Caixa"

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia i Coneixement

idescat